

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเกี่ยวกับบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานใน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดหนองคาย ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็น แนวทางในการวิจัยตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท

1.1 ความหมายของบทบาท

1.2 ทฤษฎีบทบาท

1.3 ประเภทของบทบาท

1.4 ความขัดแย้งของบทบาท

1.5 ความกดดันของบทบาท

2. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานในรูปคณะกรรมการ

2.1 ความหมายของคณะกรรมการ

2.2 ประเภทของคณะกรรมการ

2.3 การบริหารโรงเรียน

2.4 แนวคิดและหลักการบริหารงานโรงเรียน

3. แนวปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1 งานวิจัยในประเทศ

4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท

ความหมายของบทบาท

ราชบัณฑิตยสถาน (2525 : 495) ได้ให้ความหมายของคำว่า “บทบาท

หมายถึง การกระทำตามหน้าที่ที่กำหนดไว้ เช่น บทบาทของพ่อ บทบาทของแม่...”

วินิจ เกตุขำ และคณะ (อ้างใน, เหลือ เอกตะคุ. 2542 : 6) ให้ความหมายว่า “ บทบาท หมายถึง การแสดงออกของบุคคลในด้านที่เกี่ยวกับคำพูด ลักษณะท่าทางการตอบสนอง อากาการกิริยา เพื่อให้ผู้อื่นทราบว่าตนกำลังทำหน้าที่อะไร มีตำแหน่งหรือฐานะทางสังคมอย่างไร”

สุชา จันทรหอม (อ้างใน, เหลือ เอกตะคุ. 2542 : 6) ได้ให้ความหมายของบทบาทไว้ว่า “ บทบาทเป็นสิ่งที่บุคคลในสภาพต่างๆ พึงกระทำ นั่นคือ สังคมกำหนดสิทธิและหน้าที่สถานภาพอย่างไรแล้ว บุคคลในสถานภาพนั้น จะต้องประพฤติปฏิบัติตามหน้าที่ที่กำหนดไว้”

ยุง และ มาร์ค (Young and Mark.1959. อ้างใน, เหลือ เอกตะคุ. 2542 : 6-7) ให้ความหมายไว้ว่า บทบาทหน้าที่ ฐานะ ตำแหน่ง เมื่อบุคคลหนึ่งได้ดำรงตำแหน่งนั้น ก็คือ การที่เขาจะต้องมีการปะทะสังสรรค์กับตำแหน่งอื่นๆ ทั้งที่สูงกว่าและต่ำกว่าภายในกลุ่มสิ่งที่ตามมากับตำแหน่ง อันเป็นเครื่องกำหนดสำหรับการดำรงตำแหน่งนั้นๆ เรียกว่า บทบาท

เรวิสัน (Levinson. 1971 : 11 ; อ้างใน, เหลือ เอกตะคุ. 2542 : 7) ได้สรุปความหมายของบทบาทไว้ 3 ประการ คือ

1. บทบาท หมายถึง ปทัสถาน (Norm) ความคาดหวัง ข้อห้าม ความรับผิดชอบซึ่งผูกพันอยู่กับตำแหน่งทางสังคมที่กำหนดให้ บทบาทตามความหมายนี้ คำนึงถึงตัวบุคคลน้อยที่สุด แต่มุ่งไปที่การชี้หน้าที่อันควรกระทำ
2. บทบาท หมายถึง ความคิดเห็นของบุคคลผู้ดำรงตำแหน่งเองที่จะคิด และทำเมื่อดำรงตำแหน่งนั้นๆ
3. บทบาท หมายถึง การกระทำของบุคคลแต่ละคนที่มีจะกระทำ โดยให้สัมพันธ์กับโครงสร้างของสังคม หรือจะกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ แนวทางอันบุคคลพึงกระทำเมื่อตนดำรงตำแหน่งนั้นๆ

กรีน (Green 1972 : 45; อ้างใน, เหลือ เอกตะคุ. 2542 : 7) ได้อธิบายว่า บทบาทคือ คุณลักษณะที่ถูกคาดคะเน ว่าจะต้องมีอยู่ในตำแหน่งนั้นๆ กล่าวคือ บทบาทเป็นสิ่งที่กลุ่มคาดหวังว่าบุคคลจะต้องกระทำเมื่อดำรงตำแหน่งนั้นๆ

สรุปได้ว่า บทบาท หมายถึง การกระทำหรือการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่

ที่รับผิดชอบ และการปฏิบัติตามตำแหน่ง ตามสถานภาพของแต่ละบุคคลที่เป็นอยู่ ถ้าตำแหน่งหรือสถานภาพเปลี่ยนไป บทบาทที่มีอยู่ก็เปลี่ยนแปลงตามไปด้วย ดังนั้น ตำแหน่งและสถานภาพกับการปฏิบัติหน้าที่ความรับผิดชอบตามตำแหน่งและสถานภาพจึงควบคู่กันเสมอ

ทฤษฎีบทบาท

กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์ (อ้างใน, อุทัยวรรณ มรรคประเสริฐ. 2545 :16) กล่าวถึงทฤษฎีบทบาทได้ดังนี้

1. ทฤษฎี Ralp Linton's Role กล่าวว่า ตำแหน่ง หรือสถานภาพ เป็นผู้กำหนดบทบาท เช่น บุคคลที่มีตำแหน่งเป็นครูต้องแสดงพฤติกรรมเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ลูกศิษย์
2. ทฤษฎี Nadel's Role กล่าวว่า บทบาทคือ ส่วนประกอบที่ส่งผลต่อพฤติกรรม 3 ลักษณะ คือ ส่วนประกอบที่ส่งเสริมบทบาท ส่วนประกอบที่มีผลสำคัญต่อบทบาทและขาดมิได้ และ ส่วนประกอบที่เป็นไปตามกฎหมาย

3. ทฤษฎี Homann's Role กล่าวว่า บุคคลจะเปลี่ยนบทบาทไปตามตำแหน่งเสมอ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

4. ทฤษฎี Parson's Role กล่าวไว้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ในสังคม ทำให้มนุษย์ต้องเพิ่มบทบาทของตน

5. ทฤษฎี Merton's Role กล่าวว่า บุคคลแต่ละคนจะต้องมีตำแหน่งและและมีบทบาทควบคู่กันไปซึ่งไม่เหมือนกัน บทบาทจะมีมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับทักษะของ สังคมที่เขาสังกัดอยู่ ตลอดจนลักษณะของบุคคลในสังคมนั้น

6. ทฤษฎีของกู๊ด (Good's Role Theory) กล่าวไว้ว่า บทบาท คือแบบแผนขอพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่ของแต่ละบุคคล และบทบาทดังกล่าวควรเป็นไปตามข้อตกลงที่มีต่อสังคมนั้น

7. ทฤษฎีของกัสกิน (Guskin's Role Theory) กล่าวว่า พฤติกรรมของบุคคลแต่ละคน คือ ผลที่ได้จากตำแหน่งทางสังคมของเขานั่นเอง และทฤษฎีบทบาทจัดเป็นข้อตกลงประการแรกที่สถาบันต่างๆ ในสังคมคาดหวังว่าบุคคลที่ได้รับตำแหน่งต่างๆ ควรปฏิบัติอย่างไร

กล่าวโดยสรุป บทบาทเป็นผลของตำแหน่งทางสังคม ซึ่งเปลี่ยนแปลงและ เป็นไปตามข้อตกลงของสังคม

ประเภทของบทบาท

ทิตยา สุวรรณชฎ (อ้างใน อุทัยวรรณ มรรคประเสริฐ. 2545 : 18)

ได้แบ่งแยกประเภทของบทบาทออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. บทบาทที่ได้มาจากตำแหน่ง ซึ่งเป็นบทบาทที่ถูกกำหนดลวกคู่มากับตำแหน่ง เป็นบทบาทตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่งต่าง ๆ ที่กำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งนั้น ๆ จำเป็นต้องกระทำหรืองดเว้นการกระทำ ซึ่งบทบาทนั้นต้องสอดคล้องกับหน้าที่ที่ถูกกำหนดไว้

2. บทบาทที่ปฏิบัติจริง ซึ่งเป็นบทบาทที่สังคมมุ่งหวังให้ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นควรปฏิบัติ และอาจถูกกำหนด จากบุคลิกภาพของผู้ดำรงตำแหน่งนั้น ได้แก่ ค่านิยม เจตคติ การศึกษาอบรม ประสบการณ์ ตลอดจนพื้นฐานทางวัฒนธรรมและประเพณีที่ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นยึดถือ

ไวรัช เจียมบรรจง (อ้างใน, เหลือ เอกตะคุ. 2542 : 9) ได้จำแนกบทบาทในสังคมทั่ว ๆ ไปเป็น 5 บทบาท ซึ่งแตกต่างออกไป คือ บทบาทตามเพศ บทบาทตามวัย บทบาททางอาชีพ บทบาทเกียรติยศ บทบาททางครอบครัว และบทบาทในกลุ่มเพื่อน เป็นต้น

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ความขัดแย้งของบทบาท (Role Conflicts)
Rajabhat Mahasarakham University

สมัย เทียนชัย (อ้างใน, อุทัยวรรณ มรรคประเสริฐ. 2545 : 18)

ได้กล่าวถึงความขัดแย้งของบทบาทใน 2 ลักษณะ คือ ลักษณะแรกคนมีบทบาทหลายบทบาท (Multiple Role Conflicts) คือ การที่คนมีบทบาทหลายบทบาทและไม่สามารถปฏิบัติหรือแสดงออกได้พร้อม ๆ กันในเวลาเดียวกัน ต้องเลือกปฏิบัติเพียงบทบาทเดียว จึงทำให้เกิดความยุ่งยากและก่อให้เกิดปัญหา ลักษณะที่สอง การกีดกันในบทบาท (Built in Role Conflicts) คือ การขัดกันในบทบาทของนั่นเอง จากภาวะบทบาทที่ขัดแย้งกันนี้ ทำให้ผู้สวมบทบาทมีความอึดอัดใจเป็นอย่างมาก จึงต้องพยายามหาทางออกทางใดทางหนึ่ง จึงจะไม่ก่อให้เกิดปัญหา

โสภา ชูพิกุลชัย (อ้างใน, เหลือ เอกตะคุ. 2542 : 10)

ได้กล่าวสอดคล้องกันว่า ปัญหาของบทบาทที่ควรคำนึงถึงมี 3 ประการ สรุปได้ดังนี้

ประการที่ 1. เกิดจากตัวผู้สวมบทบาท คือ ผู้สวมบทบาทได้ไม่ดีทั้ง ๆ ที่มีการกำหนดบทบาทไว้อย่างแน่นอนแล้วเมื่อเป็นเช่นนี้จึงมีผลกระทบไปยังบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง

ประการที่ 2 เกิดจากความสับสนของบทบาท คือ ผู้สวมบทบาทพร้อมที่จะแสดงบทบาทของตนอย่างดี แต่เนื่องจากสังคมกำหนดบทบาทดังกล่าวไว้ไม่ดีพอทำให้เกิดปัญหากระทบไปยังผู้เกี่ยวข้อง

ประการที่ 3 เกิดจากการที่ผู้สวมบทบาทไม่ปฏิบัติตามบทบาท
ซึ่งตนเองต้องปฏิบัติ

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (อ้างใน , อุทัยวรรณ มรรคประเสริฐ. 2545 : 19)

กล่าวถึงการแก้ปัญหาการขัดแย้งของบทบาทไว้ 3 วิธี คือ

1. **โดยระบบของสังคม** คือ การกำหนดบทบาทของสมาชิกในสังคมให้ชัดเจน
ลงไปว่า ผู้ใดควรจะปฏิบัติหน้าที่ใดในสถานศึกษา

2. **โดยส่วนบุคคล** คือ ศึกษาบทบาทที่ตนได้รับให้แน่นอนและถูกต้อง และ
ปฏิบัติตามหน้าที่นั้น ๆ โดยไม่ยุ่งเกี่ยวหรือทำงานนอกเหนือไปจากบทบาทนั้น ๆ คือ ไม่ก้าวล่วง
หน้าที่การงานของผู้ใด

3. **โดยความช่วยเหลือของสมาชิก** คือ สมาชิกในสังคมย่อมมีส่วนช่วยเหลือ
บุคคลที่เกิดความสับสนในการปฏิบัติหน้าที่ของตนได้โดยการว่ากล่าวตักเตือน ให้กำลังใจ และ
ให้ความเข้าใจที่ถูกต้องในบทบาทที่สังคมคาดหวัง เช่น ครูใหม่จะไม่มี ความมั่นใจในการสอน
ครูเก่าควรแนะนำเทคนิคการสร้าง ความมั่นใจในการสอนให้

ความกดดันของบทบาท

ธงชัย สันติวงษ์ และชัยยศ สันติวงษ์ (2537 : 92-93) กล่าวว่า
บทบาทอาจก่อให้เกิดความพึงพอใจ ความไม่พึงพอใจของบุคคล ความขัดแย้งกันก็จะเกิดความกด
ดันขึ้น เรียกว่า ความกดดันของบทบาท ซึ่งเกิดจากความไม่ชัดเจนในบทบาท หรือการแสดงออก
ถึงบทบาทมากเกินไป หรือการแสดงออกของบทบาทน้อยเกินไป ความกดดันของบทบาทกำหนด
ออกเป็น 4 ระยะ กล่าวไว้ว่า

ระยะที่ 1 เป็นระยะของการคาดหมายในบทบาท อาจจะเป็นการให้ข้อมูลข่าวสาร การ
ปฐมนิเทศ การฝึกอบรม เพื่อให้บุคคลนั้น ๆ สามารถคาดหมายถึงบทบาทที่เขาต้องแสดงในองค์กร

ระยะที่ 2 เป็นระยะที่เป็นทางการ โดยกำหนดวัตถุประสงค์ระเบียบวิธีปฏิบัติงานข้อบังคับ
ที่บุคคลนั้น ๆ จะต้องแสดงบทบาทที่กำหนดเพื่อแลกกับผลตอบแทน

ระยะที่ 3 ระยะของการเรียนรู้ในบทบาท คือ การเรียนรู้ในบทบาทของตน การสัมพันธ์
กับผู้ร่วมงานทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ เพื่อปรับปรุงให้สอดคล้องกับความคาดหมายที่เป็นทาง
การและไม่เป็นทางการจากผู้ร่วมงาน

ระยะที่ 4 ระยะของการคงอยู่หรือออกไปจากองค์กร คือ ถ้าบทบาทไม่สอดคล้องกับความเป็นไปตามความคาดหวังขององค์กร ก็จะเกิดความไม่ชัดเจนในบทบาทขึ้น หากไม่สามารถแก้ไขได้ก็จะเกิดความเบื่อหน่าย ไม่พอใจและลาออกไปในที่สุด

สรุปได้ว่า การแก้ปัญหาความขัดแย้งของบทบาทสามารถจะทำได้ คือการ กำหนดบทบาทของสถานภาพให้ชัดเจนโดยสมาชิกของสังคม ผู้แสดงบทบาทจะต้องยอมรับความเป็นจริงและอดทนต่อลักษณะงานในสถานภาพของตนที่ทำอยู่ การสรรหาบุคคลต้องมีความเหมาะสมกับตำแหน่งของงานหรือสถานภาพที่จะได้รับจะช่วยจัดความขัดแย้งของบทบาทลงได้ นอกจากนี้ จะต้องดำเนินการชี้แจง อบรมสมาชิกในหน่วยงานของตนให้ตระหนักในบทบาทของตนอยู่เสมอ เพื่อเป็นการเตือนความทรงจำและให้รู้จักบทบาทที่เหมาะสมของตำแหน่งที่ดำรงอยู่

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานในรูปของคณะกรรมการ

ความหมายของคณะกรรมการ

กิติมา ปรีดีติติก (อ้างใน, เหลือ เอกตะคุ. 2542 : 11) ให้ความหมายว่า คณะกรรมการ คือกลุ่มของบุคคลคณะหนึ่ง ที่องค์กร ได้แต่งตั้งขึ้นเป็นคณะกรรมการทำหน้าที่พิจารณาเรื่องต่างๆขององค์กรทำหน้าที่ให้คำแนะนำ และเป็นที่ยปรึกษาแก่ฝ่ายจัดการแทนผู้เชี่ยวชาญ

ราชบัณฑิตยสถาน (2539 : 13) ให้ความหมายของคณะกรรมการ หมายถึง กลุ่มบุคคลรวมกันเพื่อการอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งได้รับการเลือก หรือได้รับการแต่งตั้งเข้าเป็นคณะกรรมการร่วมกันทำงาน หรือกระทำการบางอย่างที่ได้รับมอบหมาย

นิตยา เงินประเสริฐ (2540 : 145) กล่าวว่า คณะกรรมการ คือ กลุ่มของสมาชิกองค์กรซึ่งรวมตัวกันในระยะหนึ่ง เพื่อทำงานให้บรรลุความมุ่งหมายอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือบรรลุตามอำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

บุญมี เชาระกำ (2542 : 17) กล่าวว่า คณะกรรมการ หมายถึง กลุ่มบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป ที่ได้รับการแต่งตั้งจากบุคคลหรือองค์กรให้ร่วมปฏิบัติหน้าที่ หรือทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่องค์กรได้วางไว้

แอนสแต (Anstey . 1962 : 16; อ้างใน, เหลือ เอกตะคุ. 2542 : 12)

ได้ให้ความหมายของคณะกรรมการหมายถึง คณะบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งจากบุคคลหรือองค์การ ที่บุคคลนั้นสังกัดอยู่ เพื่อทำหน้าที่ประชุมพิจารณา ปรีกษาหรือปัญหาเฉพาะเรื่อง ที่คณะกรรมการ ชุคนั้นได้รับมอบหมายแล้วรวบรวมข้อวินิจฉัย หรือข้อเสนอแนะต่อองค์การนั้น ๆ

นิวแมน (Newman. 1963 : 238; อ้างใน, เหลือ เอกตะกู. 2542 : 12) ให้ความหมายของคณะกรรมการไว้ว่า หมายถึง คณะบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่การบริหาร งานบางอย่าง มีหน้าที่แลกเปลี่ยนความคิดเห็น อภิปราย ซึ่งสามารถสรุปเป็นผลการตัดสินใจจาก กลุ่มเป็นการระดมความคิดเห็นจากสมาชิกภายในกลุ่ม จะมีการถกเถียงอย่างอิสระ เพื่อให้ได้มาซึ่ง ความคิดร่วมกันของสมาชิกในการแบ่งหน้าที่อำนาจการรับผิดชอบต่องานนั้นๆ ตามความเห็นชอบ ของคณะกรรมการ

ประเภทของคณะกรรมการ

แอนสตี (Anstey.1962 : 17-20; อ้างใน, เหลือ เอกตะกู. 2542 :12) ได้ให้ความหมายในการแบ่งประเภทคณะกรรมการตามวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันออกไป เช่น คณะกรรมการที่จัดตั้งขึ้นเพื่อทำหน้าที่ให้คำปรึกษาแนะนำ หรือที่จัดตั้งเพื่อพิจารณาตัดสินเฉพาะเรื่อง หรือคณะกรรมการที่จัดตั้งขึ้นเพื่อบริหารงานต่างๆไว้ 3 ประเภท คือ

1. คณะกรรมการที่แต่งตั้งขึ้นตามกำหนดระยะเวลา
2. คณะกรรมการพิเศษเฉพาะกรณี
3. คณะกรรมการที่แต่งตั้งขึ้นตามความมุ่งหมาย

นิวแมน (Newman .1963 : 251. อ้างใน, เหลือ เอกตะกู. 2542 :12-13) ได้ให้ความเห็นในเรื่องการจัดประเภทของคณะกรรมการไว้ว่า คณะกรรมการประเภทที่จัดตั้งขึ้นตามความมุ่งหมายจะมีบทบาทและการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพเพียงใดนั้น จะต้องมีหลักเกณฑ์หรือสิ่งส่งเสริม คือ

1. จะต้องกำหนดความมุ่งหมาย อำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ ตลอดจนวิธีการและกระบวนการที่ประสงค์จะให้คณะกรรมการดำเนินการไว้อย่างชัดเจน จะให้มีบทบาทเป็นผู้ให้คำปรึกษา ประสานงาน หรืออำนาจวินิจฉัยสั่งการ เพื่อให้กรรมการทราบบทบาทของตนเองจะได้ใช้ความสามารถของตนเองให้เกิดประโยชน์ได้

ปรึกษา ประธานงาน หรืออำนาจวินิจฉัยสั่งการ เพื่อให้กรรมการทราบบทบาทของตนเองจะได้ใช้ความสามารถของตนเองให้เกิดประโยชน์ได้

2. คณะกรรมการจะสามารถดำเนินงานอย่างได้ผลนั้น จะต้องมีการเลือกตั้งคณะกรรมการให้เหมาะสม โดยถือเอาวัตถุประสงค์และประสิทธิภาพของการดำเนินงานเป็นหลักพิจารณา มิใช่ถือตัวบุคคลเป็นหลัก

3. คณะกรรมการจะสามารถดำเนินงานบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น จะต้องมิมีเจ้าหน้าที่ช่วยตามความเหมาะสม เพื่อเตรียม รวบรวมหลักฐานและข้อเท็จจริงเสนอแนะและสรุปหลักเกณฑ์ต่างๆที่เกี่ยวข้องให้แก่คณะกรรมการ

4. ผู้ดำเนินงานจัดตั้งหรือคณะกรรมการ ควรได้กำหนดวิธีการที่จะช่วยในการปฏิบัติงานรวดเร็วและได้ผลดี เช่น การกำหนดอำนาจแก่เจ้าหน้าที่ว่าเรื่องใดที่เจ้าหน้าที่พิจารณาดำเนินการได้ หรือกำหนดหลักเกณฑ์ไว้เพื่อพิจารณาจะได้รวดเร็ว

5. การดำเนินงานของคณะกรรมการจะเป็นไปด้วยดีและมีประสิทธิภาพนั้น ควรจะได้เลือกประธาน และเลขานุการอย่างเหมาะสม โดยเฉพาะประธานจะเป็นบุคคลสำคัญที่สุด ที่จะทำให้การปฏิบัติงานในรูปคณะกรรมการมีประสิทธิภาพ เพราะประธานมีหน้าที่รับฟังเหตุผล และประสานความคิดของทุกฝ่าย ทำหน้าที่ผู้นำการประชุม กระตุ้นและริบภัยวินัยในการประชุมให้เป็นไปด้วยดี หาทางตัดสินใจที่ดีที่สุดร่วมกัน และยังมีบทบาทในการปรึกษาหารืออย่างไม่เป็นทางการกับสมาชิกในระหว่างสมัยประชุมด้วย

การบริหารโรงเรียน

การบริหารโรงเรียนเป็นการดำเนินงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารโรงเรียน ครู อาจารย์ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการใช้ทรัพยากรทางการบริหารที่มีอยู่อย่างประหยัดและเกิดประสิทธิภาพ มีผู้ให้ความหมายของการบริหารโรงเรียนหลายท่าน ดังนี้

กำพล แสนวนบุญเรือง (2542 : 17) กล่าวว่า การบริหารโรงเรียน คือ การดำเนินงานของกลุ่มบุคคล เพื่อการบริหารและพัฒนาทางการศึกษาศึกษาแก่สมาชิกในสังคมให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม โดยอาศัยหลักสูตรเป็นแนวทางในการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายหลักการของหลักสูตร โดยไม่หวังผลกำไรที่เป็นสิ่งของ แต่มุ่งการพัฒนาคนให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น

พิทักษ์ จอมเมือง (2541 : 9) การบริหารโรงเรียนเป็นกระบวนการที่ผู้บริหารโรงเรียน บริหารงานตามภารกิจทั้งหกงาน คือ งานวิชาการ งานธุรการการเงิน งานกิจการนักเรียน งานอาคารสถานที่ งานบุคลากร และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

ศราวุธ นาคน้อย (2539 : 12) การบริหารโรงเรียน หมายถึง การดำเนินงานต่างๆของกลุ่มบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาสมาชิกของสังคมให้มีความเจริญงอกงามในด้านต่างๆอย่างที่เหมาะสมกับความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ลักษณะ คือ กระบวนการบริหาร ผู้บริหาร และระบบบริหาร

บุญถ นุญแจ็ง (2537 : 9) การบริหารโรงเรียน หมายถึง การดำเนินการของผู้บริหารสถานศึกษา และบุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษานั้น เพื่อดำเนินการพัฒนาบุคคลที่เข้าศึกษาในสถานศึกษาแห่งนั้น ให้มีความรู้ดี และมีความประพฤติดี

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การบริหารโรงเรียน เป็นการดำเนินงานเกี่ยวกับการศึกษาของคณะบุคลากรกลุ่มหนึ่งที่มีมุ่งหวังให้สมาชิกในสังคมนั้นๆ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่สอดคล้องตามความต้องการของสังคม ต่อไป

แนวคิดและหลักการบริหารงานโรงเรียน

แนวคิด หลักการในการบริหารงานโรงเรียนมีความสำคัญ ดังนี้
(สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ . 2536 : 1-2)

1. โรงเรียนเป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นหน่วยงานปฏิบัติและผลการจัดการประถมศึกษาจะเป็นเช่นใดก็ได้จากผลการปฏิบัติ
2. ภารกิจของโรงเรียน คือ การจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เด็กบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตร มีคุณภาพทั้งทางด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มประสบการณ์ คุณลักษณะที่พึงประสงค์และสุขภาพอนามัยที่ดี
3. ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อคุณภาพประถมศึกษามีหลายอย่าง เช่น ระบบการบริหาร ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ปกครองนักเรียน วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ โดยถือว่าผู้บริหารโรงเรียนเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด

4. การบริหารโรงเรียนจะประสบความสำเร็จหรือไม่ ต้องอาศัยความรู้ความสามารถ คุณลักษณะที่ดีและมีคุณธรรมของผู้บริหารโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพคือ ผู้บริหารที่มีความสามารถใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการเรียนการสอนจนบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

5. งานบริหารโรงเรียนมีหลายงานแต่จะครอบคลุมงาน 6 งาน คืองานวิชาการ งานบุคลากร งานกิจการนักเรียน งานธุรการและการเงิน งานอาคารสถานที่ และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

6. งานวิชาการถือว่าเป็นงานที่สำคัญที่สุดในการที่จะทำให้นักเรียนบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ส่วนงานอื่นๆเป็นงานเสริมและสนับสนุนให้งานวิชาการประสบความสำเร็จยิ่งขึ้น

7. ในการบริหารโรงเรียน ผู้บริหารจำเป็นต้องตระหนักถึงผลที่จะเกิดขึ้นกับนักเรียนเป็นสิ่งสำคัญ

8. ทรัพยากรในการบริหารโรงเรียนที่สำคัญมี 4 อย่าง คือ บุคลากร การเงิน วัสดุอุปกรณ์และระบบการจัดการ และถือว่าทรัพยากรด้านบุคลากรเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุด

9. การบริหารงานทั้ง 6 งานของโรงเรียนจะดำเนินไปด้วยดีมีประสิทธิภาพย่อมต้องอาศัยกระบวนการในการบริหารอย่างน้อย 4 ขั้นตอน คือ

9.1 การศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการของโรงเรียน

9.2 การวางแผน

9.3 การดำเนินการตามแผน

9.4 การประเมินผล

10. ทักษะที่สำคัญและจำเป็นในการบริหารของผู้บริหาร ได้แก่ ทักษะในด้านเทคนิควิธี ทักษะในด้านมนุษยสัมพันธ์ และทักษะในด้านความคิดรวบยอดของหน่วยงาน ผู้บริหารจำเป็นต้องมีทักษะในด้านใดมากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับระดับและปริมาณของงานในหน้าที่เป็นสำคัญ

11. การบริหารงานของโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพย่อมต้องอาศัยปัจจัยต่างๆดังต่อไปนี้

11.1 ยึดภารกิจหรือวัตถุประสงค์หลักของโรงเรียนเป็นสิ่งสำคัญ นั่นคือคุณภาพของนักเรียนที่กำหนดไว้ในจุดมุ่งหมายของหลักสูตร กิจกรรมใดที่โรงเรียนจัดขึ้นจะต้องมุ่งประโยชน์ที่จะเกิดกับตัวนักเรียนเป็นสิ่งสำคัญ

หอสมุดสถาบันราชภัฏมหาสารคาม 21

11.2 โรงเรียนจะบรรลุภารกิจหลักได้ดั่งนั้นย่อมต้องอาศัยการวางแผนการบริหารที่เป็นระบบและดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้ การวางแผนการบริหารที่ดีย่อมหมายถึงการบรรลุวัตถุประสงค์ไปแล้วครั้งหนึ่ง

11.3 การวางแผนการบริหารโรงเรียนจำเป็นต้องควบคุมงานบริหารของโรงเรียนทั้ง 6 งานที่กล่าวมาแล้ว โดยยึดงานวิชาการเป็นหลัก ส่วนงานด้านอื่นเป็นงานที่สนับสนุนให้งานวิชาการบรรลุจุดมุ่งหมายให้ดียิ่งขึ้น

11.4 การดำเนินงานแต่ละงานจะสำเร็จลุล่วงไปด้วยดีและมีประสิทธิภาพก็ต่อเมื่อได้ใช้กระบวนการบริหารอย่างน้อย 4 ขั้นตอน คือ การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ การวางแผน การดำเนินการตามแผน และการประเมิน ทั้งนี้การดำเนินการดังกล่าวจะเป็นไปด้วยดี จะต้องอาศัยสิ่งต่อไปนี้

11.4.1 คุณธรรมที่ดีและการเป็นผู้นำของผู้บริหาร

11.4.2 บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกคน มีส่วนร่วมทุกขั้นตอน

ของกระบวนการบริหาร นั่นคือ การใช้กระบวนการกลุ่มในการบริหาร

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

11.4.3 การใช้เทคนิคการนิเทศ การควบคุม กำกับติดตาม

Rajabhat Mahasarakham University
และประเมินผลอย่างเหมาะสมของผู้บริหาร

11.4.4 การตัดสินใจแก้ปัญหาอย่างมีระบบ

11.4.5 มนุษย์สัมพันธ์ในโรงเรียน

11.4.6 การใช้ภาวะผู้นำในโรงเรียน

11.4.7 เทคนิคการนำการประชุม

11.4.8 การเสริมสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงาน

11.4.9 การประชุมสัมพันธ์โรงเรียน

สรุปได้ว่า การบริหารงานโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องบริหารงานโดยยึดเป้าหมายคือคุณภาพการศึกษาของนักเรียน และงานวิชาการเป็นงานหลัก จะต้องมีการยึดหลักกระบวนการบริหารได้แก่ การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ การวางแผน การดำเนินงานตามแผนที่กำหนดไว้ การนิเทศติดตามควบคุม กำกับ และการประเมินผลแผนทุกขั้นตอน ผู้บริหารจะต้องมีคุณธรรม มีความเป็นผู้นำและรู้จักใช้กระบวนการกลุ่มในการทำงาน

การกำหนดหน้าที่และแนวปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วย คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543

ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 นี้ใช้บังคับสำหรับสถานศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จนกว่าจะได้มีการปรับปรุงแก้ไขตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการใช้ระเบียบนี้ในส่วนของกรมสามัญศึกษา ได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้อำนวยการสามัญศึกษาจังหวัด ซึ่งได้กำหนดหน้าที่และแนวปฏิบัติ ตามระเบียบ ดังนี้

การกำหนดหน้าที่

1. ผู้บริหารสถานศึกษา มีหน้าที่ดังนี้

1.1 แต่งตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจเพื่อกำหนดจำนวนและสัดส่วนของคณะกรรมการสถานศึกษาตามระเบียบฯ ข้อ 5

1.2 ทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการและเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษา โดยตำแหน่ง **Rajabhat Mahasarakham University**

1.3 ดำเนินการสรรหาคณะกรรมการสถานศึกษาจากกลุ่มบุคคลต่างๆตามระเบียบ ข้อ 5 (ยกเว้นกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ) ได้แก่ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้แทนศิษย์เก่า กลุ่มละ 1-2 คน รวมทั้งสิ้น 5-10 คน

1.4 ดำเนินการร่วมกับผู้แทนจากกลุ่มบุคคลที่ได้รับการคัดเลือกตาม ข้อ 1.2 เสนอรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิไม่เกิน 8 คน แล้วคัดเลือกให้เหลือกลุ่มหนึ่งดำเนินการร่วมกับผู้แทนที่ได้รับการคัดเลือกตามข้อ 1.2 และ 1.3 คัดเลือกประธานจากผู้แทนตามระเบียบข้อที่ 5 (1)(3)(4)(5) และ (6) ยกเว้น (2) เป็นประธานและคนหนึ่งเป็นรองประธาน จัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสถานศึกษาและนำเสนอให้ผู้ว่าราชการจังหวัดลงนามแต่งตั้ง

1.5 ดำเนินการให้มีการจัดการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาอย่างน้อยภาคเรียนละ 2 ครั้ง และรายงานการประชุมต่อผู้อำนวยการสามัญศึกษาจังหวัดภายใน 15 วัน

1.6 ดำเนินการสรรหากรรมการทดแทน และนำรายชื่อเสนอผู้อำนวยการสามัญศึกษาจังหวัด เพื่อลงนามแต่งตั้งในกรณีที่กรรมการสถานศึกษาชุดเดิมต้องพ้นจากตำแหน่งตามวาระแรกเมื่อครบกำหนด 2 ปี ตามระเบียบข้อ 10 ภายใน 45 วัน และในกรณีที่ ตำแหน่งกรรมการในองค์ประกอบใดว่างลงก่อนครบวาระเกินกว่า 90 วัน ให้ดำเนินการภายใน 30 วันนับ

ตั้งแต่วันที่ตำแหน่งนั้นว่างลง

2 ผู้อำนวยการสามัญศึกษาจังหวัด มีหน้าที่ดังต่อไปนี้

- 2.1 พิจารณาลงนามในคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสถานศึกษา
- 2.2 อนุญาตการลาออกของคณะกรรมการสถานศึกษา
- 2.3 ส่งเสริมและให้การสนับสนุนให้การดำเนินงานของคณะกรรมการ

สถานศึกษาเป็นไปตามระเบียบ

3 คณะกรรมการสถานศึกษา มีหน้าที่ดังนี้

3.1 ปฏิบัติหน้าที่ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามระเบียบข้อ 13

3.2 ดำเนินการคัดเลือกประธาน และรองประธานจากผู้แทนกลุ่มบุคคลตามระเบียบข้อ 5 (1 ป พ 3) (4) และ (6)

3.3 มีมติให้คณะกรรมการสถานศึกษาพ้นจากตำแหน่งตามระเบียบข้อ 11 (10)

4 อธิบดีกรมสามัญศึกษา มีหน้าที่ดังนี้ คือ

กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ. ศ. 2543

แนวปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการสรรหาคณะกรรมการสถานศึกษา

คณะกรรมการสถานศึกษา ควรมีกรรมการที่เป็นสตรีไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของคณะกรรมการทั้งหมด ซึ่งการสรรหาคณะกรรมการสถานศึกษาต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน 60 วัน นับจากประกาศใช้ระเบียบนี้ โดยให้ดำเนินการ 2 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การคัดเลือกคณะกรรมการสถานศึกษาจากผู้แทนกลุ่มต่างๆ

1.1 สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจ จำนวนไม่เกิน 7 คน และให้ผู้แทนประชาชนร่วมเป็นคณะทำงานด้วย เพื่อกำหนดจำนวนและสัดส่วนของคณะกรรมการสถานศึกษาตามระเบียบฯ ข้อ 5 ซึ่งควรให้มีสตรีเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนคณะกรรมการสถานศึกษาทั้งหมด

1.2 สถานศึกษาประชาสัมพันธ์หรือจัดประชุมเพื่อให้ความรู้ในบทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา ตามระเบียบฯ ข้อ 13 และชี้แจงคุณสมบัติของผู้ที่จะเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา ตามระเบียบ ข้อ 9 ให้ทราบโดยทั่วกัน ประกาศรับสมัครผู้แทนกลุ่มบุคคล

ตามระเบียบฯ ข้อ (1)(2)(3)(4) และ (5) ให้แต่ละกลุ่มดำเนินการคัดเลือกผู้แทนกลุ่มเองให้เหลือเท่าจำนวนที่กำหนด

1.3 หากไม่มีผู้สมัครเข้ารับการคัดเลือกในองค์ประกอบใด ให้คณะกรรมการเฉพาะกิจเสนอรายชื่อในองค์ประกอบนั้นเป็นสองเท่าของจำนวนที่กำหนดไว้และให้ผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อคัดเลือกกันเองให้เหลือเท่ากับจำนวนที่กำหนด

1.4 หากมีผู้สมัครเข้ารับการคัดเลือกในองค์ประกอบใดไม่ครบจำนวนที่กำหนดไว้ให้ถือว่าผู้สมัครได้รับการคัดเลือกเป็นกรรมการสถานศึกษาในองค์ประกอบนั้น และให้คณะทำงานเฉพาะกิจเสนอรายชื่อในองค์ประกอบนั้นเป็น 2 เท่าของจำนวนที่ไม่ครบ และให้ผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อคัดเลือกกันเองให้เหลือจำนวนตามที่กำหนด

1.5 หากมีผู้สมัครในองค์ประกอบใด มีจำนวนเท่ากับจำนวนที่กำหนดไว้ให้ผู้สมัครได้รับการคัดเลือกเป็นกรรมการในองค์ประกอบนั้น

1.6 สถานศึกษาซึ่งตั้งใหม่ และยังไม่มียศย์เก่า การได้มาซึ่งผู้แทนองค์ประกอบในระเบียบฯ ข้อ 5 (5) ไม่ต้องดำเนินการสรรหา

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ขั้นตอนที่ 2 การสรรหาผู้ทรงคุณวุฒิ

ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้แทนกลุ่มที่ได้รับการคัดเลือกตามขั้นตอน

ที่ 1 เสนอชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งมีคุณสมบัติตามระเบียบฯ ข้อ 9 จำนวนไม่เกิน 8 คน บุคคลในข้อ 2.1 ประชุมคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิให้เหลือจำนวนกึ่งหนึ่ง การดำรงตำแหน่งในคณะกรรมการสถานศึกษาประธานและรองประธานคณะกรรมการสถานศึกษาให้ผู้ที่ได้รับการคัดเลือกเป็นกรรมการสถานศึกษาตามขั้นตอนที่ 1 และ 2 ดำเนินการคัดเลือกประธานและรองประธาน โดยให้คัดเลือกจากผู้แทนกลุ่มต่าง ๆ และผู้ทรงคุณวุฒิ ยกเว้นกลุ่มผู้แทนครู เพื่อทำหน้าที่ประธานและรองประธานคณะกรรมการสถานศึกษาชุดนี้

กรรมการและเลขานุการ ให้ ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกรรมการและเลขานุการโดยตำแหน่ง ทั้งนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาอาจแต่งตั้งครูหรือบุคลากรอื่นมาทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยเลขานุการตามความเหมาะสม ซึ่งผู้ช่วยเลขานุการจะไม่มีสิทธิออกความคิดเห็นหรือลงมติในการประชุม

การแต่งตั้งคณะกรรมการสถานศึกษา

ให้ผู้บริหารสถานศึกษาเสนอคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสถานศึกษา ซึ่งได้มาตามระเบียบฯ ข้อ 7 ต่อผู้อำนวยการสามัญศึกษาจังหวัด (ตามตัวอย่างที่กำหนดไว้ในภาคผนวก)ผู้อำนวยการสามัญศึกษาจังหวัด พิจารณาลงนามแต่งตั้งคณะกรรมการสถานศึกษา

การอยู่ในตำแหน่งของคณะกรรมการสถานศึกษา

ให้คณะกรรมการสถานศึกษาอยู่ในตำแหน่งคราวละ 4 ปี เมื่อคณะกรรมการสถานศึกษาอยู่ในตำแหน่งครบ 2 ปี ให้มีการจับสลากออกกึ่งหนึ่ง ถ้าจำนวนของคณะกรรมการสถานศึกษาเป็นจำนวนคี่ ให้พิเศษเพิ่มเป็นคนโดยยกเว้นผู้บริหารสถานศึกษา ไม่ต้องจับสลากออก

การพ้นจากตำแหน่งของคณะกรรมการสถานศึกษา

การพ้นจากตำแหน่งของคณะกรรมการสถานศึกษาให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วย คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 ข้อ 11

การสรรหากรรมการสถานศึกษาแทนตำแหน่งที่ว่างลง

1. ให้สถานศึกษาเป็นผู้ดำเนินการสรรหากรรมการสถานศึกษาทดแทนกรรมการสถานศึกษาที่พ้นจากตำแหน่งตามข้อ 4.2 และ ข้อ 5 โดยใช้หลักเกณฑ์และวิธีการในขั้นตอนที่ 1 และ 2
2. กรรมการสถานศึกษาที่ได้มาตามข้อ 6.1 ให้อยู่ในตำแหน่งเท่ากับระยะเวลาที่เหลือตามวาระข้อ 4.1
3. การดำเนินการสรรหาในข้อ 6.1 ให้ดำเนินการภายใน 45 วัน นับจากวันครบวาระหรือครบกำหนดแล้วแต่กรณี
4. กรรมการสถานศึกษาที่พ้นวาระ อาจได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งกรรมการสถานศึกษาได้อีก
5. เมื่อกรรมการสถานศึกษาพ้นจากตำแหน่งตามระเบียบฯ ข้อ 11 ก่อนครบวาระเกินกว่า 90 วัน ให้สถานศึกษาดำเนินการสรรหากรรมการสถานศึกษา ตามขั้นตอนที่ 1 และ 2 เพื่อทดแทนตำแหน่งตามองค์ประกอบที่ว่างภายใน 30 วันที่ตำแหน่งนั้นว่างลง

การจัดการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา

1. ให้มีการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาอย่างน้อยภาคเรียนละ 2 ครั้ง
2. การดำเนินการประชุมให้เป็นไปตามระเบียบวิธีการที่คณะกรรมการสถานศึกษากำหนด
3. ในการประชุมแต่ละครั้ง ต้องมีผู้เข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนคณะกรรมการสถานศึกษา

4. ให้มีผู้แทนของนักเรียนเข้าร่วมรับฟัง และแสดงความคิดเห็นตามที่คณะกรรมการสถานศึกษาเห็นสมควร
5. หากเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสิทธิประโยชน์ของนักเรียนโดยตรง ให้นำความคิดเห็นของนักเรียนมาประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการสถานศึกษาด้วย
6. ให้ผู้บริหารสถานศึกษารายงานผลการประชุมต่อผู้อำนวยการสามัญศึกษา จังหวัดภายใน 15 วัน นับจากวันที่มีการประชุม

การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา

หน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา ให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 มีรายละเอียดดังนี้

1. ด้านกำหนดนโยบาย แผนแม่บท และแผนพัฒนาของสถานศึกษา

นโยบายและแผนพัฒนาของสถานศึกษาเป็นเสมือน “เข็มทิศ” ที่จะนำพาสถานศึกษาไปสู่เป้าหมายปลายทางของความสำเริง ดังนั้นเพื่อให้แผนพัฒนาสถานศึกษามีความสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น คณะกรรมการสถานศึกษาจะเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการเสนอปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น ได้เป็นอย่างดี สถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาควรมีบทบาทควบคู่กัน ดังนี้

ตารางที่ 1 ด้านกำหนดนโยบาย แผนแม่บท และแผนพัฒนาของสถานศึกษา

บทบาทหน้าที่ของโรงเรียน	บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา
1. จัดเตรียมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายและการจัดแผนพัฒนาของสถานศึกษา	1. ศึกษาหาความรู้และทำความเข้าใจเรื่องการวางแผนและการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาจากเอกสารและแหล่งความรู้ต่าง ๆ
2. เสนอแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำนโยบายและแผนพัฒนาการศึกษาต่อสถานศึกษา	2. แต่งตั้งคณะกรรมการในการจัดทำร่างนโยบายและแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา
3. นำเสนอร่างนโยบายและแผนพัฒนาการศึกษาต่อคณะกรรมการสถานศึกษา	3. พิจารณากำหนดนโยบายและแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา
4. นำนโยบายและแผนไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม	

2. ให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา ก่อนสิ้นปีงบประมาณ สถานศึกษาจะนำนโยบายและแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษามาจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี เพื่อใช้เป็นกรอบการปฏิบัติงานในปีงบประมาณต่อไป วึ่งแผนปฏิบัติการดังกล่าวจะต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาก่อนสถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาจะมีบทบาทควบคู่กัน ดังนี้

ตารางที่ 2 ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา

บทบาทหน้าที่ของโรงเรียน	บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา
1.เสนอแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนปฏิบัติการของการศึกษา 2. นำนโยบายและแผนพัฒนาการศึกษาและงบประมาณที่ได้รับมาจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น 3. เสนอขอความเห็นชอบต่อคณะกรรมการฯ 4. ดำเนินตามแผนปฏิบัติการประจำปี 5. ประเมินผลการดำเนินงานเป็นระยะและนำผลมาปรับปรุงแก้ไขอย่างต่อเนื่อง 6. สรุปผลปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติการประจำปีแ่รายงานผลตามที่ระเบียบกำหนด	1. ศึกษานโยบาย แผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา 2. พิจารณาเห็นชอบแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา 3. พิจารณาเห็นชอบตามแผนปฏิบัติการประจำปี 4. ให้การสนับสนุนการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการของสถานศึกษา 5. กำกับติดตามการดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษา

3. ให้ความเห็นชอบในการจัดทำหลักสูตร ให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน

สังคมและประเทศชาติ คณะกรรมการสถานศึกษาจะช่วยเสนอแนะความต้องการของท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี จึงควรมีบทบาทควบคู่กับสถานศึกษา ดังนี้

ตารางที่ 3 ความเห็นชอบในการจัดทำหลักสูตร

บทบาทหน้าที่ของโรงเรียน	บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา
<p>1. ผู้รับผิดชอบงานด้านวิชาการร่วมกับผู้ปฏิบัติกรร่วมกันศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลาง สภาพความต้องการของท้องถิ่น แหล่งความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น</p> <p>2. จัดทำหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการของท้องถิ่นและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เสนอเพื่อขอความเห็น</p> <p>3. พัฒนาหลักสูตรให้สามารถนำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ</p>	<p>1. ศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและนำเสนอให้สถานศึกษาไว้ใช้เป็นข้อมูลประกอบการจัดทำสาระหลักสูตร</p> <p>2. พิจารณาให้ความเห็นชอบในสาระหลักสูตรที่สถานศึกษาจัดทำ</p> <p>3. ส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานศึกษาสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ</p>

4. กำกับและติดตามการดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษา

การดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษา ซึ่งได้รับความเห็นชอบคณะกรรมการสถานศึกษา เมื่อสถานศึกษาดำเนินการไปแล้ว ผลของการดำเนินการเป็นอย่างไร มีปัญหาหรืออุปสรรคหรือไม่ เป็นเรื่องที่คณะกรรมการสถานศึกษาต้องรับรู้ เพื่อจะได้เข้ามาช่วยสนับสนุนหรือแก้ไขให้การจัดการศึกษาของสถานศึกษา สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ สถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาจึงควรมีบทบาทควบคู่กันไป ดังนี้

ตารางที่ 4 กำกับและติดตามการดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษา

บทบาทหน้าที่ของโรงเรียน	บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา
1. จัดทำปฏิทินปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติงานประจำปี 2. สรุปรายงานผลการปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติงานประจำปี ให้คณะกรรมการ สถานศึกษาได้ทราบภาคเรียนละ 1 ครั้ง 3. พัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานตามแผนให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติมากขึ้น	1. ศึกษาแนวทางการดำเนินการและการปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติการของสถานศึกษา 2. รับทราบการรายงานผลการปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติการของสถานศึกษา รวมทั้งให้ข้อคิดและข้อเสนอแนะ 3. ติดตามดูแล ช่วยเหลือแก้ปัญหาและส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาสามารถดำเนินการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

5. ส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง มีคุณภาพได้มาตรฐาน

คณะกรรมการสถานศึกษา เห็นบุคคลที่อยู่ในท้องถิ่น มีความใกล้ชิดกับผู้ปกครองของนักเรียน รู้สภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นเป็นอย่างดี สามารถร่วมกับสถานศึกษากำหนดแนวทางที่จะทำให้เด็กทุกคนได้เข้าเรียนอย่างทั่วถึงและได้เรียนอย่างมีคุณภาพ จึงควรกำหนดบทบาทของสถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาควบคู่กัน ดังนี้

ตารางที่ 5 ส่งเสริมให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็ก ดูแลเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาส

บทบาทหน้าที่ของโรงเรียน	บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา
1. จัดทำข้อมูลพื้นฐานของเด็กในเขตบริการโรงเรียน 2. เกณฑ์เด็กทุกคนให้ได้เข้าเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี 3. ติดตามดูแลช่วยเหลือเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนให้มาเรียนอย่างสม่ำเสมอ	1. ร่วมและสนับสนุนการดำเนินการในการจัดทำข้อมูลพื้นฐานของเด็กในเขตบริการของโรงเรียน 2. ประสานความร่วมมือสร้างความเข้าใจกับประชาชนทั่วไปและผู้ปกครองของนักเรียนเพื่อให้เห็นความสำคัญของการศึกษา 3. สนับสนุนช่วยเหลือเด็กที่ขาดแคลน หรือมี

บทบาทหน้าที่ของโรงเรียน	บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา
4.ประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองเพื่อให้เด็กได้เรียนจนจบหลักสูตรการศึกษาภาคบังคับ	ความต้องการช่วยเหลือเป็นพิเศษเพื่อให้สามารถให้เรียนจนจบหลักสูตร

6. ส่งเสริมให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็ก ดูแลเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาสและเด็กที่มีความสามารถพิเศษให้ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สิทธิและความเสมอภาคในการที่เด็กทุกคนจะได้รับการศึกษา ไม่ว่าจะเป็เด็กที่มีความพิการ เด็กด้อยโอกาสและเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เด็กทุกคนจะต้องได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพสถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษา ควรจะต้องทำหน้าที่ควบคู่กันดังนี้

ตารางที่ 6 ส่งเสริมให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็ก ดูแลเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาส

บทบาทหน้าที่ของโรงเรียน	บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา
1.สำรวจข้อมูลเกี่ยวกับเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาสและเด็กที่มีความต้องการพิเศษ	1.ศึกษาข้อมูลเด็กที่มีความพิการ เด็กด้อยโอกาสและเด็กที่มีความต้องการพิเศษในท้องถิ่น เพื่อเสนอข้อมูลให้กับสถานศึกษา
2.จัดให้เด็กพิการ เด็กด้อยโอกาสและเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เข้าเรียนและได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ	สนับสนุนสิ่งต่าง ๆ ที่จะเป็นเครื่องมืออุปกรณ์การเรียนและสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับสถานศึกษาเพื่อช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการพิเศษในลักษณะต่าง ๆ
3.จัดทำสื่อ จัดหา เครื่องมือ อุปกรณ์การเรียนต่าง ๆ ที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนรวมทั้งสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับเด็กที่มีความต้องการเป็นพิเศษให้สามารถเรียนอยู่ในสถานศึกษาอย่างมีความสุข	2. สนับสนุนเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ

7. เสนอแนวทางและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการเกี่ยวกับวิชาการงบประมาณ บริหารงานบุคคล และบริหารงานทั่วไปของสถานศึกษา

กระทรวงได้กระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาเกี่ยวกับวิชาการงบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารงานทั่วไปให้สถานศึกษาดำเนินการให้เกิดความคล่องตัวมากขึ้น คณะกรรมการสถานศึกษาในฐานะที่เป็นผู้กำหนดนโยบายในการบริหารงานของ

สถานศึกษา ข้อเสนอแนะทางในการบริหารทั้ง 4 เรื่อง ของสถานศึกษาจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะนำไปสู่การปฏิบัติที่สอดคล้องกับนโยบายและแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา จึงควรกำหนดบทบาทหน้าที่ควบคู่กันไว้ ดังนี้

ตารางที่ 7 แนวทางและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการเกี่ยวกับวิชาการงบประมาณ

บทบาทหน้าที่ของโรงเรียน	บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา
<p>1. กำหนดแนวทางการบริหารงานเกี่ยวกับวิชาการ งบประมาณ บุคลากรและบริหารทั่วไปไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี</p> <p>2. นำข้อสรุปที่เป็นข้อเสนอของคณะกรรมการสถานศึกษาไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมทั้ง 4 ด้านเสนอให้คณะกรรมการได้มีส่วนร่วมในการดำเนินการตามภารกิจทั้ง 4 ด้านของสถานศึกษา</p>	<p>1. เสนอแนะแนวทางในการบริหารและจัดการเกี่ยวกับวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และบริหารทั่วไปของสถานศึกษา</p> <p>2. ร่วมเป็นคณะทำงาน ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับภารกิจของสถานศึกษาทั้ง 4 ด้านเพื่อให้การบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ</p>

8. ส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากร เพื่อการศึกษาตลอดจนวิทยากรภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่น

เพื่อเสริมสร้างการพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน รวมทั้งสืบสานจารีตประเพณี ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ คณะกรรมการสถานศึกษาเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับของบุคคลในท้องถิ่นเป็นผู้ที่สามารถระดมทรัพยากรต่าง ๆ ทั้งภายในท้องถิ่นและภายนอกท้องถิ่นเข้ามาช่วยในการพัฒนาปรับปรุงสถานศึกษาได้เป็นอย่างดี รวมทั้งสามารถที่จะเข้ามาช่วยเสริมสร้างการพัฒนาของนักเรียนได้ในหลาย ๆ ด้าน จึงควรมีบทบาทที่ควบคู่กับสถานศึกษาดังนี้

ตารางที่ 8 ส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากร เพื่อการศึกษาตลอดจนวิทยากรภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่น

บทบาทหน้าที่ของโรงเรียน	บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา
<p>1. เสนอแนะแนวทางในการระดมทรัพยากรต่าง ๆ มาช่วยในการ</p>	<p>1. ร่วมกำหนดแนวทางในการระดมทรัพยากรต่าง ๆ ทั้งภายนอกและภายในท้องถิ่นเพื่อนำ</p>

บทบาทหน้าที่ของโรงเรียน	บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา
<p>พัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา</p> <p>2.ร่วมวางแผนในการดำเนินงานกับคณะกรรมการสถานศึกษาในการ</p> <p>บทบาทหน้าที่ของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา</p> <p>ทรัพยากรมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา</p> <p>3. จัดหาวิทยากรภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาช่วยสอนในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวิชาการและท้องถิ่น จัดกิจกรรมที่สืบสานจารีตประเพณีและวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ</p>	<p>มาพัฒนาคุณภาพการศึกษา</p> <p>2.ส่งเสริมการใช้วิทยากรภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น วิชาชีพในท้องถิ่น มาให้</p> <p>บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา</p> <p>ความรู้กับนักเรียนคอยจัดหาและเข้าไปมีส่วนร่วมเป็นวิทยากรภายนอก</p> <p>3.สนับสนุนการจัดกิจกรรมเพื่อสืบสานจารีตประเพณี ศิลปะและวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ โดยร่วมเป็นคณะกรรมการดำเนินการ</p>

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

9. เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ตลอดจนประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยากรของชุมชนและมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น

คณะกรรมการสถานศึกษาเป็นผู้แทนของกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชน บทบาทในฐานะกรรมการสถานศึกษาจะทำหน้าที่ตัวแทนของสถานศึกษาเสริมสร้างความสัมพันธ์กับประชาชนหรือองค์กรต่างๆ ให้เป็นความสำคัญของสถานศึกษาและนำสถานศึกษาเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาจึงควรมีบทบาทควบคู่กัน ดังนี้

ตารางที่ 9 เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน

บทบาทหน้าที่ของโรงเรียน	บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา
<p>1.พัฒนาปรับปรุงสถานศึกษาให้มีความพร้อมในทุกด้าน ทั้งในด้านสภาพแวดล้อมทั่วไปที่สะอาดร่มรื่น สวยงามน่าอยู่ มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนการสอน</p>	<p>1.ประสานกับประชาชนและองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนให้เข้ามามีส่วนร่วมปรับปรุงสถานศึกษาให้มีความพร้อมที่จะเป็นแหล่งวิทยากรของชุมชนและเป็นแหล่งที่ให้บริการชุมชน</p>

บทบาทหน้าที่ของโรงเรียน	บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา
<p>2. พัฒนาสถานศึกษาให้เป็นแหล่งที่จะศึกษาหาความรู้โดยปรับปรุงห้องสมุด ห้องปฏิบัติการเรียนวิชาต่าง ๆ ให้มีความสมบูรณ์พร้อมที่จะใช้ทั้งภายในสถานศึกษาและให้บริการบุคคลภายนอก</p> <p>3. เข้าไปร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะ เป็นประโยชน์ต่อประชาชนและท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นมีความ เป็นอยู่ที่ดีขึ้น</p>	<p>2. ทำหน้าที่เป็นตัวแทนของสถานศึกษา ประสานสัมพันธ์กับชุมชนและองค์กรภายนอก ให้เห็นความสำคัญของสถานศึกษาและใช้ สถานศึกษาเป็นแหล่งวิชาการของชุมชนและ เป็นแหล่งบริการชุมชน</p> <p>3. ส่งเสริม สนับสนุน ให้สถานศึกษาให้เข้าไปมีส่วนในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน และท้องถิ่นเพื่อพัฒนาความเป็นอยู่ของประชาชน</p>

10. ให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษา ก่อนเสนอต่อสาธารณชน

Rajabhat Mahasarakham University

คณะกรรมการสถานศึกษา มีส่วนรับผิดชอบในการดำเนินการของสถานศึกษาเมื่อสิ้นปีสถานศึกษาจะต้องจัดทำสรุปรายงานการดำเนินการเสนอต่อคณะกรรมการสถานศึกษาได้รับทราบ และเห็นชอบรายงานต่อสาธารณชน ซึ่งสถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาจึงมีบทบาทที่ควบคู่กัน ดังนี้

ตารางที่ 10 ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษา ก่อนเสนอต่อสาธารณชน

บทบาทหน้าที่ของโรงเรียน	บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา
<p>1. จัดทำสรุปรายงานผลการดำเนินงานประจำปี</p> <p>2. เสนอคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อรับทราบ และเห็นชอบให้รายงานต่อสาธารณชน</p> <p>3. รายงานผลการดำเนินการประจำปีของสถานศึกษาให้สาธารณชนได้ทราบโดยใช้สื่อต่าง เช่น เอกสารสิ่งพิมพ์หรืออื่น ๆ</p>	<p>1. รับทราบและให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินการประจำปีของสถานศึกษา</p> <p>2. เสนอแนะเพื่อปรับปรุงรายงานผลการดำเนินการประจำปี ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นก่อนนำไปเผยแพร่ต่อสาธารณชน</p>

11. แต่งตั้งที่ปรึกษาและหรือคณะกรรมการเพื่อดำเนินงานตามระเบียบ
ตามที่เห็นสมควร

นอกจากคณะกรรมการสถานศึกษาแล้ว ยังมีผู้นำชุมชนหรือประชาชน
ในท้องถิ่นอีกไม่น้อยที่ยินดีจะเข้ามาช่วยในการพัฒนาสถานศึกษา ดังนั้น เพื่อเปิดโอกาสให้บุคคล
ดังกล่าวได้เข้ามามีส่วนร่วมคณะกรรมการสถานศึกษา จึงมีบทบาทสำคัญที่จะสรรหาบุคคลเพื่อ
แต่งตั้งเป็นที่ปรึกษาและหรือคณะกรรมการเพื่อช่วยดำเนินงานในภารกิจของคณะกรรมการสถานศึกษา
ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นได้ สถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาจึงควรมีบทบาทควบคู่กัน
ดังนี้

ตารางที่ 11 แต่งตั้งที่ปรึกษาและหรือคณะกรรมการเพื่อดำเนินงานตามระเบียบ
ตามที่เห็นสมควร

บทบาทหน้าที่ของโรงเรียน	บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา
<p>1.สำรวจและจัดทำทำเนียบบุคคลที่มีความสามารถและบุคคลตัวอย่างในด้านต่าง ๆ ที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิตได้รับการยอมรับจากสาธารณชน</p> <p>2.เสนอรายชื่อบุคคลที่มีคุณสมบัติต่อคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อแต่งตั้งเป็นที่ปรึกษาและหรือคณะกรรมการตามภาระกิจตามระเบียบกำหนด</p>	<p>1.พิจารณาแต่งตั้งที่ปรึกษาและหรือคณะกรรมการตามภารกิจของคณะกรรมการสถานศึกษาตามความจำเป็นและเหมาะสม</p> <p>2.ส่งเสริม สนับสนุนเป็นที่ปรึกษาให้คณะกรรมการได้ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเต็มศักยภาพในการช่วยเหลือกิจกรรมของสถานศึกษา</p>

12. ปฏิบัติการอื่นที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษานั้น ๆ

การปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษา นอกจากภารกิจที่ระเบียบกำหนดไว้มีหลายสิ่งที่มีความจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือได้รับการสนับสนุนจากคณะกรรมการสถานศึกษา เช่น เรื่องนโยบายหรือเรื่องเร่งด่วนที่หน่วยงานต้นสังกัดได้แจ้งให้สถานศึกษาได้ปฏิบัติ ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ ถ้าได้รับความร่วมมือได้รับการสนับสนุนจากคณะกรรมการสถานศึกษา

ศึกษาก็จะทำให้งานในการกิจของสถานศึกษาประสบความสำเร็จได้รวดเร็วขึ้น สถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาจึงควรมีบทบาทควบคู่กัน ดังนี้

ตารางที่ 12 ปฏิบัติการอื่นที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษานั้น ๆ

บทบาทหน้าที่ของโรงเรียน	บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา
1. นำนโยบายและแนวปฏิบัติหรือเรื่องเร่งด่วนที่หน่วยงานต้นสังกัดแจ้งให้สถานศึกษาได้ปฏิบัติเสนอคณะกรรมการสถานศึกษาได้ทราบ	1. รับทราบให้ความเห็นและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานตามภารกิจที่หน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษานั้นมอบหมาย
2. นำนโยบายและแนวปฏิบัติหรือเรื่องเร่งด่วนที่หน่วยงานต้นสังกัดแจ้งให้สถานศึกษาได้ปฏิบัติเสนอคณะกรรมการสถานศึกษาได้ทราบ	2. รับทราบให้ความเห็นและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานตามภารกิจที่หน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษานั้นมอบหมาย
3. ประสานความร่วมมือในการดำเนินการร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษา ที่ปรึกษาและหรือคณะทำงานเพื่อให้การดำเนินการในภารกิจที่ได้รับมอบหมายสำเร็จลุล่วง	3. ให้ความร่วมมือส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินการในภารกิจที่สถานศึกษาจะต้องปฏิบัติตามงานที่ได้รับมอบหมายให้บังเกิดผลสำเร็จ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

อนุพันธ์ โสมมีชัย (2540 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาการปฏิบัติงานของคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองบัวลำภูพบว่า คณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษาปฏิบัติงานจริงอยู่ในระดับปานกลาง ความคิดเห็นของการปฏิบัติงานจริงของคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ปรีชา พันธุ์สีดา (2541:บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาความต้องการของคณะกรรมการ โรงเรียนเกี่ยวกับการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี พบว่า คณะกรรมการ โรงเรียนประถมศึกษาที่เป็นข้าราชการครูและไม่ใช่ข้าราชการครู มีความต้องการจัดการเรียนการสอนด้านการบริหารบุคลากรทางวิชาการ “มากที่สุด” ข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนการสอนของคณะกรรมการ โรงเรียนใน 5 อันดับแรก ได้แก่ การจัดการเรียนการสอนโดยมุ่งเน้นให้ความรู้พื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการประกอบอาชีพ จัดการเรียนการสอนโดยผ่านสื่อหลายรูปแบบ ให้คณะกรรมการ โรงเรียนเป็นผู้ประสานให้ชุมชนได้เข้าใจในการเรียนการสอน จัดการเรียนการสอนโดยเน้นกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตและกลุ่มทักษะให้มาก

อรุณ บุญเจือ (2541 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ โรงเรียนในโรงเรียนปฏิรูปการศึกษา ปี 2539 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี ผลการศึกษาพบว่า คณะกรรมการ โรงเรียนมีปัญหาโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีปัญหาการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง 5 ด้าน และอยู่ในระดับน้อย 1 ด้าน โดยด้านที่มีปัญหามากกว่าด้านอื่น ๆ คือ ด้านที่ 1 การกำหนดนโยบายแผนแม่บทและแผนพัฒนาโรงเรียน ส่วนด้านที่มีปัญหาน้อยกว่าด้านอื่น ๆ คือ ด้านที่ 6 การแต่งตั้งคณะที่ปรึกษาและหรือคณะกรรมการ เพื่อดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่คณะกรรมการ โรงเรียนมอบหมาย เมื่อทำการเปรียบเทียบปัญหาการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของการคณะกรรมการ โรงเรียน พบว่า คณะกรรมการ โรงเรียน 3 กลุ่ม คือ ผู้บริหารและครูในโรงเรียน ผู้ปกครองและศิษย์เก่าและผู้ทรงคุณวุฒิ และอื่น ๆ มีปัญหาการปฏิบัติงานโดยรวมทุกด้านและเป็นรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

มงคล มาเวียง และคณะ (2541 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขององค์กรท้องถิ่น จังหวัดอุดรธานี พบว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ โรงเรียนมัธยมศึกษา (มศ.) และโรงเรียนประถมศึกษา (สพข.) จังหวัดอุดรธานี ทั้งเขตในเมืองและนอกเมือง ทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลางไปหาน้อย และคณะกรรมการ โรงเรียนมัธยมศึกษา (สศ.) จังหวัดอุดรธานี เขตในเมืองและเขตนอกเมืองมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ข้อเสนอแนะหรือความต้องการของคณะกรรมการ โรงเรียน คณะกรรมการ อบต. เทศบาล ต่างมีข้อเสนอแนะว่าควรมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาให้ชัดเจนและควรมีการประชุมหรือประสานงานในการจัดการศึกษาอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

พิทักษ์ จอมเมือง (2541 : 59) ได้ทำการศึกษาการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตรัง พบว่า ระดับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตรัง โดยส่วนรวมและรายองค์ประกอบอยู่ในระดับปานกลาง ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตรัง ตามตัวแปรสถานภาพของคณะกรรมการโรงเรียน โดยส่วนรวมและรายด้านพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผู้บริหารและข้าราชการครูในโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติงานสูงกว่าผู้ทรงคุณวุฒิและผู้ปกครองนักเรียนและศิษย์เก่าของโรงเรียน และผู้ทรงคุณวุฒิมีค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติงานสูงกว่าผู้ปกครองนักเรียนและศิษย์เก่าของโรงเรียน

บุญมี เชาระกำ (2542 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น พบว่า กรรมการโรงเรียนประถมศึกษามีระดับการปฏิบัติหน้าที่ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และผลการเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษาที่มีสถานภาพต่างกัน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01

ประเสริฐ ภาตสนิท (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาบทบาทที่คาดหวังกับการปฏิบัติจริงของคณะกรรมการโรงเรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดชัยภูมิ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามคาดหวังให้คณะกรรมการโรงเรียนมัธยมศึกษาปฏิบัติงานในระดับมากในเรื่องการพัฒนาคุณภาพการศึกษา การให้ความเห็นชอบของแผนปฏิบัติการ และการแต่งตั้งที่ปรึกษาการดำเนินงานของโรงเรียน แต่ในทางปฏิบัติคณะกรรมการโรงเรียนมัธยมศึกษาได้แสดงบทบาทของตนในระดับปานกลาง โดยเฉพาะการร่วมกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาโรงเรียนมีบทบาทค่อนข้างน้อย

สมศักดิ์ มัจฉาวิทยากุล (2542 : บทคัดย่อ) สรุปผลการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีต่อการปฏิบัติหน้าที่ในการกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาโรงเรียนของคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ในการกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาโรงเรียนของคณะกรรมการโรงเรียน มี 4 ปัจจัย คือ การสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของชุมชน งานเลขานุการของคณะกรรมการโรงเรียน เทคนิคการประชุม งานประสานและส่งเสริมการปฏิบัติหน้าที่ของคณะ

กรรมการโรงเรียน คณะกรรมการโรงเรียนปฏิบัติหน้าที่ในการกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง

ทรงสิทธิ์ ยืนชีวิต (2543 : บทคัดย่อ) สรุปผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการศึกษาที่ส่วนร่วมและระดับการมีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา ผลว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการศึกษาที่ส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษาที่มี 5 ปัจจัย ได้แก่ ด้านคุณลักษณะของกรรมการโรงเรียนและความสัมพันธ์ที่มีต่อโรงเรียน ด้านคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน ด้านพฤติกรรมของครู ด้านการปฏิบัติต่อกรรมการโรงเรียนและด้านผลงานของโรงเรียน ส่วนระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการโรงเรียนนั้น มีส่วนร่วมในระดับมากทุกด้าน

อุทัยวรรณ มรรคประเสริฐ (2543 : บทคัดย่อ) สรุปผลการวิจัยเรื่อง การปฏิบัติงานของคณะกรรมการโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา สรุปผลการวิจัยพบว่า คณะกรรมการปฏิบัติงานด้านบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียนทั้ง 6 ด้าน คือ กำหนดนโยบายแผนแม่บทและแผนพัฒนาโรงเรียน ให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน ด้านให้คำปรึกษา เสนอแนะแนวทางและมีส่วนร่วมในการบริหารงานโรงเรียน ให้การสนับสนุนวิทยากรภายนอก รับทราบความก้าวหน้าการดำเนินงานตามแผนของโรงเรียน ด้านประสานงานกับองค์กรอื่นทั้งภาครัฐและเอกชน ส่วนใหญ่ปฏิบัติอยู่ในระดับกลาง และมีปัญหาการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย โดยมีแนวโน้มไปทางระดับปานกลางทุกด้าน

สมหวัง มหาวัง (2544 : 182) ได้ทำการศึกษาเรื่องความคิดเห็นต่อแนวปฏิบัติบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย พบว่า คณะกรรมการที่เป็นข้าราชการครูมีความเห็นด้วยต่อแนวปฏิบัติบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมากกว่าคณะกรรมการที่ไม่เป็นข้าราชการครู จึงควรให้คณะกรรมการที่ไม่เป็นข้าราชการครูได้ศึกษาหาความรู้ ทำความเข้าใจเพิ่มเติมมากยิ่งขึ้น

2. งานวิจัยต่างประเทศ

บรูส (Bruce. 1974 : 6026 - A) ได้ทำการศึกษาบทบาทของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา เกี่ยวกับความสัมพันธ์กับชุมชน พบว่า ความคาดหวังของโรงเรียนที่เกี่ยวกับชุมชนสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนที่จะมีส่วนร่วมกับทางโรงเรียน สำหรับความคาดหวังของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษานั้น ผลการวิจัยครั้งนี้ ครูใหญ่คาดหวังที่จะให้ผู้ปกครองของ

นักเรียนได้มีส่วนร่วมเกี่ยวกับกิจการหรืองานวางแผนของโรงเรียน ในห้องศีลธรรมและสถาบันอื่นในชุมชนได้หันมาให้ความสนใจเกี่ยวกับการเรียนรู้ การอบรมสั่งสอนเด็กให้มากยิ่งขึ้นและอยากให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาต่างๆ ของเด็กด้วย ครูใหญ่มีความเห็นว่าการสื่อความหมายระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมีอุปสรรคอยู่อย่างหนึ่ง คือ การที่ทำให้ความหมายของสิ่งใดสิ่งหนึ่งถูกเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมเนื่องมาจากการถ่ายทอดข่าวหรือการส่งข่าวเกิดความผิดพลาด

บีเคอร์รา (Becurra. 1974 : 6887 – A) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับบทบาทและความเข้าใจระหว่างผู้บริหารโรงเรียนกับตัวแทนของชุมชนในการวินิจฉัยปัญหา เขาได้พบว่าการตัดสินใจปัญหาใด ๆ ที่เกี่ยวกับโรงเรียนและตัวแทนชุมชนจะต้องร่วมมือกันทุกฝ่าย จะต้องทำความเข้าใจในโครงการ ตามบทบาทหน้าที่และนโยบายที่ตกลงกันไว้ และนอกจากนั้นยังพบอีกว่าผู้บริหารต้องเข้าใจและสนใจเกี่ยวกับความแตกต่างของชุมชนอีกทั้งพร้อมที่จะเข้าร่วมกับชุมชนได้ทุกโอกาส ผู้บริหารจะต้องเป็นบุคคลที่ยอมรับตนเองและไม่ควรคาดหวังเกี่ยวกับผลที่จะได้รับให้สูงเกินไป ในการเข้าร่วมกับชุมชนในแต่ละครั้ง

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
สมิธ (Smith. 1986 : 2816- A. อ้างใน, อำนาจ ปราสาททอง. 2537 : 38)
ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับ บทบาทของตัวแทนประชาชนในการวางแผนและพัฒนาศึกษาในรัฐมิชิแกน ประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่า

คณะกรรมการศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนและประชาชน มีความต้องการที่จะแสดงความคิดเห็นต่อการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนให้ประสบผลสำเร็จ

คณะกรรมการศึกษาและประชาชน ไม่เห็นด้วยที่โรงเรียนดำเนินการโดยไม่เปิดโอกาสให้คณะกรรมการศึกษามีส่วนร่วมรับรู้

คณะกรรมการศึกษาและผู้บริหารโรงเรียนเห็นพ้องกันว่า โรงเรียนจะเจริญก้าวหน้าขึ้นกว่าเดิม หากเปิดโอกาสให้คณะกรรมการศึกษาได้เข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน

ฮารอลด์ (Harold. 1983 : A. อ้างอิงใน, บุญมี เชาระกำ. 2542 : 34) ได้ศึกษาเกี่ยวกับอำนาจ บทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารการศึกษาระดับท้องถิ่น ผลการทำวิจัย พบว่า คณะกรรมการศึกษามีบทบาทสำคัญมากในการกำหนดนโยบายและการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาของท้องถิ่น

มิลเลอร์ (Miller .1996 : 475) ทำการวิจัยเรื่อง การปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษาในรัฐเดอริเยน เขาได้ทำการศึกษาถึงสภาพการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ โรงเรียนในปัจจุบันและบทบาทหน้าที่ที่จะต้อง

ดำเนินการในอนาคต ผลการวิจัย พบว่า การติดต่อประสานงานระหว่างโรงเรียนกับคณะกรรมการโรงเรียนมีความสำคัญต่อกันมากต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียน คณะกรรมการโรงเรียนมีความต้องการที่จะทำหน้าที่อย่างเต็มบทบาท และตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน โรงเรียนประถมศึกษาจำเป็นต้องมีคณะกรรมการโรงเรียน

ฮัตตัน (Hutton. 1996 : 2507) ได้ทำการวิจัยพฤติกรรมผู้นำและองค์ประกอบพื้นฐานในการตัดสินใจด้วยความพึงพอใจของคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษาของมลรัฐเคนตักกี ผลการวิจัยพบว่า กิจกรรมของคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษาจะสำเร็จได้ต้องมีองค์ประกอบ 4 ประการ ดังนี้ การได้รับการสนับสนุนจากบุคลากรในโรงเรียน การดำเนินงานอย่างเป็นกระบวนการ การมีผลผลิตที่ปรากฏชัดเจนและการได้รับความสำเร็จตั้งแต่เริ่มต้นดำเนินการจนเสร็จสิ้นการดำเนินงาน

ฟอร์ด (Ford . 1996 : 1926) ได้ทำการวิจัยเรื่องการตัดสินใจของคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษาในท้องถิ่นในมลรัฐชิคาโก ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจร่วมของคณะกรรมการโรงเรียน คือ การมองเห็นในจุดมุ่งหมายเดียวกัน การลดความยุ่งยากในสิ่งที่กีดขวางในการตัดสินใจ การจัดตั้งคณะกรรมการโรงเรียนนั้นก็เพื่อให้บริการ และให้ความร่วมมือที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนและชุมชน

บรอสเนียน (Brosnihan. 1997: 1207) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการโรงเรียนบนความคาดหวังในการพัฒนาโรงเรียนตามทัศนคติของครูประถมศึกษาในมลรัฐแมสซาชูเซต ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วมของครูนั้นไม่ส่งผลกระทบการดำเนินงานในการพัฒนาโรงเรียนของคณะกรรมการโรงเรียน

จากการศึกษางานวิจัยพอสรุปได้ว่า สถานะภาพของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแตกต่าง เช่น อรุณ บุญเจือ (2541 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ โรงเรียนในโรงเรียนปฏิรูปการศึกษาปี 2539 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี พบว่า คณะกรรมการโรงเรียน 3 กลุ่มคือ ผู้บริหารโรงเรียนและครู ผู้ปกครองนักเรียนและศิษย์เก่า และผู้ทรงคุณวุฒิมีปัญหาในการปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 บุญมี เชาระกำ (2542 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น พบว่า คณะกรรมการที่มีสถานะภาพแตกต่างกัน

มีระดับการปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และพิทักษ์ จอมเมือง (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตรัง พบว่า ตัวแปรสถานภาพของคณะกรรมการโรงเรียนในการปฏิบัติหน้าที่โดยส่วนรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานการวิจัยได้ว่า การปฏิบัติงานตามบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดหนองคาย ที่มีสถานภาพเป็นข้าราชการครูและไม่เป็นข้าราชการครูทั้งโดยรวมและรายด้าน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
Rajabhat Mahasarakham University